

# ► **Energie in het Liberaal Manifest**

## **Discussiestuk van Liberaal Groen**

### **Achtergrond**

#### **Doel**

Klimaatopwarming zorgt wereldwijd al voor schade. Om verdere schade te beperken, maar ook om geopolitieke afhankelijkheden af te bouwen, faseren we fossiele brandstoffen uit. Ons doel is netto-nul emissies in uiterlijk 2050.

#### **Waar we staan**

Nederland heeft grote prestaties geleverd en staat wereldwijd in de top drie van zonne- en windenergie per inwoner. In 2024 werd 54 procent van onze elektriciteit fossielvrij opgewekt. Echter, pas 17 procent van onze totale energie is fossielvrij. We hebben nog een lange weg te gaan bij transport, gebouwverwarming, proceswarmte en industriële waterstof.

#### **Uitdagingen**

De energietransitie gaat gepaard met uitdagingen zoals netcongestie, ruimtegebrek en overlast voor omwonenden en het milieu. De juiste keuzes zijn daarom belangrijk, en liberale uitgangspunten kunnen ons helpen met de afwegingen.

Een aantal jaar geleden hoopten we dat zon, wind en groene waterstof onze energie goedkoop of bijna gratis zouden maken. Inmiddels lopen netwerk- en andere systeemkosten op en blijkt ook groene waterstof duurder dan verwacht.

Onze energiekosten zijn wereldwijd het hoogst, ook door extra heffingen en belastingen. Dit heeft geleid tot energiearmoede bij burgers en het sluiten van fabrieken. CO<sub>2</sub>-emissies verplaatsen zich naar het buitenland. Dit helpt het klimaat niet, onze welvaart niet en ook het draagvlak voor de energietransitie niet.

## **Liberaal grondslagen voor een efficiënt klimaat- en energiebeleid**

### **Een klimaatvriendelijk, betaalbaar en robuust energiesysteem**

- Een netto-nul energiesysteem in Nederland vóór 2050.
- Kostenafwegingen altijd op basis van integrale kosten (inclusief systeemkosten).
- Lagere cumulatieve emissies wegen zwaarder dan het behalen van tussendoelen.

Dit document bevat een opinie en heeft geen formele status binnen de VVD voor gebruik in beleid of bestuur. Het geeft houvast in onderlinge discussies en aanknopingspunten voor beleid in de toekomst.

- ▶ Robuustheid vergt een groot aandeel eigen energie-opwek én strategische voorraden.

### Een sterke economie en een gelijk speelveld

- ▶ Een sterke economie is een voorwaarde voor het slagen van de energietransitie. We danken onze welvaart aan (exporterende) bedrijven en nemen dit niet voor lief. We verleiden bedrijven tot vergroening.
- ▶ Onze grote chemische en energie-intensieve industrie verdient daarbij speciale aandacht. Beter hier groen dan elders grijs.
- ▶ Een gelijk speelveld voor belastingen en CO<sub>2</sub>-heffingen is een voorwaarde om onze bedrijven te laten concurreren en overleven. Dit moet zo snel mogelijk worden gerealiseerd voordat meer fabrieken sluiten.
- ▶ Bronbelasting en het principe ‘de vervuiler betaalt’ blijven ons uitgangspunt, waarbij we de internationale context niet uit het oog verliezen.
- ▶ We leggen de kosten in een zo realistisch mogelijke verhouding neer bij de kostenveroorzaker.

### Subsidieer vooral innovaties

Om klimaatdoelen te halen, moet de CO<sub>2</sub>-uitstoot verder omlaag. Om ook landen buiten Europa over te halen naar ‘netto-nul’ moet fossielvrij de goedkoopste optie worden.

- ▶ Vele innovaties zijn nog nodig om fossiele brandstof te verslaan.
- ▶ We steken liever veel geld in een paar projecten dan weinig geld verspreid over vele projecten. Bijvoorbeeld een gesmoltenzoutreactor die hoge-temperatuur proceswarmte kan leveren.
- ▶ Dergelijke innovaties kunnen exportkansen opleveren, maar blijf wel realistisch.

### Kijk met integrale blik naar verduurzamingssubsidies, zoals SDE++ en ISDE

- ▶ Het subsidiëren van doorbraakinnovaties heeft de voorkeur boven het langjarig subsidiëren van de onrendabele top.
- ▶ We wegen de systeemimpact, zoals netcongestie en netverzwaring, van verduurzamingsopties mee in het bepalen van (de hoogte van) subsidies. Bijvoorbeeld een water-water warmtepomp of een lucht-water of een hybride warmtepomp.
- ▶ We rekenen niet alleen scope 1-, maar ook scope 2- en 3-emissies mee in het rangschikken op subsidie per ton CO<sub>2</sub>. Zo voorkomen we contraproductieve projecten.<sup>1</sup>

### Technologieneutraal

- ▶ Warmtepomp of warmtenet? De beste oplossing hangt af van de situatie; we hebben geen intrinsieke voorkeur.

---

<sup>1</sup> Voorbeelden: het kappen van gezonde bomen voor elektriciteitsopwek, net- en thuisbatterijen, import van LNG versus eigen aardgas.

- ▶ Kernenergie. Geen voorkeur en geen taboe. Een energiemix op basis van 10, 50 of 80 procent kernenergie is allemaal bespreekbaar. Energiekosten en klimaateffect zijn leidend.
- ▶ Koolstofafvang, -opslag en -hergebruik kunnen broeikasgasemissies verminderen en beoordelen we op kosten en (klimaat)effectiviteit.
- ▶ Het verduurzamen van woningen kan in willekeurige volgorde. Dit versnelt verduurzaming, omdat mensen niet hoeven te wachten op isolatie.
- ▶ We geven met een pragmatische blik en respect voor systeemrendement keuzevrijheid binnen de warmtetransitie en streven naar de laagste energiekosten voor bedrijven en inwoners.

### **Geef ruimte aan de gebruiker en de markt**

- ▶ We laten keuzes zoveel mogelijk over aan de markt en aan lokale kennis. We voorkomen wensdenken en gedetailleerde plannen vanuit Den Haag.
- ▶ Technologie, grondstofprijzen en beschikbaarheid zullen veranderen in de toekomst. We laten daarom ruimte voor meerdere opties en leggen niet alle keuzes nu al in detail vast.
- ▶ De overheid is een strenge marktmeester die de spelregels vaststelt en controleert, maar bij voorkeur niet de uitvoerder, financier of eigenaar.
- ▶ Bij marktfalen kan de overheid wel financier of eigenaar worden, bijvoorbeeld van projecten met een lange tijdshorizon, zoals infrastructuur, kernenergie en gasvoorraden voor leveringszekerheid.

### **Mens en milieu**

- ▶ We beschermen omwonenden met normen op basis van recente inzichten over de gezondheidsimpact van geluid en trillingen (windturbines, warmtepompen).
- ▶ We beschermen het milieu door normen te stellen, zoals toegestane heitechnieken voor wind op zee, limieten aan toxische materialen in windturbines en zonnepanelen.